

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

per quam contingit quod ratio non sollicitatur, ut precipiat ea, que debet, vel eo modo, quo debet. Post ergo dupliciter contingere, quod negligentia sit peccatum mortale, uno modo ex parte eius quod pretermittitur per negligentiam, quod quidem si sit de necessitate salutis siue sit actus, siue circumstantia, erit peccatum mortale: alio modo ex parte causae. Si enim voluntas intantum sit remissa circa ea quae sunt Dei, ut totaliter a Dei charitate deficiat, talis negligentia est peccatum mortale: & hoc precipue contingit, quando negligentia sequitur ex contemptu. Alioquin si negligentia consistat in pratermissione alicuius actus, vel circumstantiae, quae non sit de necessitate salutis: nec hoc fiat ex contemptu, sed ex aliquo defectu feruoris, qui impeditur interdum per aliquod veniale peccatum, tunc negligentiam non est mortale peccatum, sed veniale.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod minor amor Dei potest intelligi dupliciter. Vno modo, per defectum feruoris charitatis, & sic causalur negligentia, quae est peccatum veniale. Alio modo, per defectum ipsius charitatis: sicut de minor amor Dei, quando aliquis diligit Deum solum amore naturali, & tunc causalur negligentia, quae est peccatum mortale.

AD SECVDVM dicendum, quod parua oblatio cum humili mente, & pura dilectione facta, ut ibidem * dicitur, non solum purgat peccata venialia, sed etiam mortalia.

AD TERTIVM dicendum, quod negligentia consistit in pratermissione eorum, quae sunt de necessitate salutis, tunc trahitur ad aliud genus peccati magis manifestum. Peccata enim quae consistunt in interioribus actibus, sunt magis occulta. Et ideo pro eis certa sacrificia non iniungebantur in lege: quia sacrificiorum oblatio erat quaedam publica protestatio peccati, quae non est facienda de peccato occulto.

Id innuit glossa citata in arg.

¶ Super Quaestionem quinquagesimam primam.

¶ In tota q. 51. quoniam uita tractata sunt generalia, & secundum materiam in qua fiunt, grauitatem assumunt, eritque de materijs singularum uirtutum; & uicioru specialis sermo: nunc facit scire, quod uita ista imprudentiae species sunt, & ex se quidem habet desormitatem in ratione, ut in litera explanatur de prudentia carnis, & astutia, ad quam spectat dolus, & fraus, & de solitudine temporalium. Pro claritate tñ 2. ar. memento illius distinctionis, scilicet de fine uitae, & de fine particulari, id est, de fine ultimi, & de fine proximo harum operationum. Finis enim ultimus oportet, quod sit solus Deus: finis autem proximus harum operationum, puta emptionis, preparationis, iudi, &c. potest esse aliquid inordinatum conuuium, vel aliquid huiusmodi, quod non contrariatur charitati.

QVAESTIO LV.

De uitijs oppositis prudentiae, in octo articulis diuisa.

POSTEA considerandum est de uitijs oppositis prudentiae, quae habent similitudinem cum ipsa.

Et circa hoc queruntur octo.

¶ Primo, Vtrum prudentia carnis sit peccatum.

¶ Secundo, Vtrum sit peccatum mortale.

¶ Tertio, Vtrum astutia sit peccatum speciale.

¶ Quarto, De dolo.

¶ Quinto, De fraude.

¶ Sexto, De solitudine temporalium rerum.

¶ Septimo, De solitudine futurorum.

¶ Octauo, De origine horum uiciorum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum prudentia carnis sit peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur. *Vt, quod prudentia car-*

Fnis non sit peccatum. Prudentia enim virtus, quam aliae uirtutes morales, ut regitua: sed nulla iustitia, uel temperantia. ergo neque aliqua prudentia est peccatum. ¶ 2. Prater. Prudenter operari ad finem, non est peccatum: sed caro licet non enim unquam carnem suam odio habet ad Ephes. 5. Ergo prudentia carnis peccatum.

¶ 3. Prater. Sicut homo tentatur a carne, tentatur a mundo, & a diabolo: sed non peccata aliqua prudentia mundi, uel ergo neque debet poni inter peccata carnis.

G SED CONTRA. Nullus est inimicus propter iniquitatem, secundum illud scriptum: odio sunt Deo impius, & impietas concitatur ad Rom. 8. Prudentia carnis in ergo prudentia carnis est peccatum.

RESPON. Dicendum, quod sicut in Prudentia est circa ea, quae sunt ad finem, & ideo prudentia carnis proprie dicitur quod aliquis bona carnis habet ut uitam. Manifestum est autem, quod hoc per hoc enim homo deordinatur circa ea, qui non consistit in bonis corporum, est. & ideo prudentia carnis est peccatum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod temperantia in sui ratione importat laudatur, sicut aequalitatem, & concorsationem, & ideo nunquam accipitur: sed nomen prudentia sumitur a potest. Et ideo licet prudentia simpliciter no accipiatur, aliquo tamen addeito malo, & secundum hoc dicitur prudentia peccatum.

AD SECVDVM dicendum, quod anima, sicut materia propter formam, prouidetur propter principale agens: & ideo dicitur caro, ut ordinetur ad bonum tantum. Si autem in ipso bono carnis ordinem, si inordinata, & illicita, non modo ad amore carnis ordinatur, sed ad appetitum.

AD TERTIVM dicendum, quod prudentia non per modum appetibilis, sed per appetentis. Et ideo cum prudentia inordinata ad aliquem finem appetibilem, non prudentia diaboli, sicut prudentia respectu sui finis, sub cuius ratione tentat non in quantum scilicet proponuntur non bonum bona mundi, uel carnis. Et ideo prudentia carnis, & etiam prudentia mundi, Luc. 16. Filij huius saeculi prudentiam generatione sua &c. Apostolus autem inuenit sub prudentia carnis, quia carnes mundi appetimus propter carnem, & dicit, quod quia prudentia quodammodo prudentia, ut supra dictum est, habet tentationes potest intelligi tripliciter: scilicet diabolica, ut supra habitum est, & prudentia ageretur.

ARTICVLVS II.

Vtrum prudentia carnis sit peccatum.

AD SECVDVM sic proceditur. Vtrum prudentia carnis sit peccatum mortale, re enim diuina legi est peccatum mortale hoc Deus contemnitur: sed prudentia

subiecta legi diuinæ, ut habetur Ro. 8. ergo prudentia carnis est peccatum mortale.

¶ 2. Præ. Oe pñm in Spūm sanctum est peccatum mortale: sed prudentia carnis uidetur esse peccatum in Spiritum sanctum. non. n. potest esse subiecta legi Dei, ut dicitur Ro. 8. & ita uidetur esse peccatum irreueribile, quod est proprium peccati in Spiritum sanctum. ergo prudentia carnis est peccatum mortale.

¶ 3. Præ. Maximo bono maximum malum opponitur, ut patet in 8. Eth. sed prudentia carnis opponitur prudentiæ, que est præcipua inter uirtutes morales. ergo prudentia carnis est peccatum inter peccata mortalia: & ita est peccatum mortale.

SED CONTRA. Illud, quod diminuit peccatum, non importat de se rōnem peccati mortalis: sed eam, prolequi ea, que pertinet ad curā carnis: quod uidetur ad prudentiam carnis pertinere, diminuit peccatum. ergo prudentia carnis de sui ratione non importat peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, prudens dicitur aliquis dupliciter. Vno modo simpliciter. In ordine ad finem totius uitæ: alio modo, secundum quid. In ordine ad finem aliquem particularem, puta, sicut dicitur aliquis prudens in negotiatione, uel in aliquo hmoi. Si ergo prudentia carnis accipitur secundum absolutam prudentiæ rōnem, ita, q. in cura carnis constituitur ultimus finis totius uitæ, sic est peccatum mortale, quia per hoc homo auertitur a Deo, cum impossibile sit esse plures fines ultimos, ut supra habitum est. Si uero prudentia carnis accipitur secundum rationem particularem prudentiæ, sic prudentia carnis est peccatum ueniale. Contingit. n. quādoque, quod aliquis inordinate afficitur ad aliquod delectabile carnis absq. hoc, q. auertatur a Deo per peccatum mortale: unde non constituit finem totius uitæ in delectatione carnis. Et sic adhibere studium ad hanc delectationem consequendam, est peccatum ueniale, quod pertinet ad prudentiam carnis. Si uero aliquis actu curā carnis exercet in finem honestum, puta, cū aliquis studet comelioni propter corporis sustentationem, non uocatur prudentia carnis, quia sic utitur homo cura carnis, ut ad finem.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. Apol. loquitur de prudentia carnis, s. m. qd. finis constituitur in bonis carnis totius uitæ humanæ, & sic est peccatum mortale.

AD SECUNDVM Dicendum, q. prudentia carnis nō importat peccatum in Spiritum sanctum. Quod. n. dicitur, q. non potest esse subiecta legi Dei, non sic est intelligendum, quod ille qui habet prudentiā carnis, non possit conuerti, & subiecti legi Dei, sed quia ipsa prudentia carnis legi Dei non potest esse subiecta, si carnis nec inuita potest esse iusta, nec calor potest esse frigidus, quamuis calidum possit esse frigidum.

AD TERTIVM Dicendum, quod oē peccatum opponitur prudentiæ, sicut & prudentia participat in omni uirtute: sed ideo nō oportet quod nō dicitur peccatum prudentiæ oppositū, sit grauissimum, sed solum q. opponitur prudentiæ in aliquo maximo.

ARTICVLVS IIII.

Utrum astutia sit speciale peccatum.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur q. astutia non sit speciale peccatum. Verba. n. sacra scripture non inducunt aliquem ad peccandum: inducunt autē ad iustitiam, secundū illud Prou. i. Ut detur paruulis astutia. ergo astutia non est peccatum.

A ¶ 2. Præ. Prou. 13. dicitur. Astutus omnia agit cū cōfilio. Aut ergo ad finem bonum, aut ad finem malū. Si ad finem bonum, non uidetur esse peccatum: si autem ad finem malum, uidetur pertinere ad prudentiam carnis uel seculi. ergo astutia nō est speciale peccatum a prudentia carnis distinctum.

¶ 3. Præ. Greg. 10. Moral. exponens illud Iob 12. Dereditur iusti simplicitas, dicit. Sapientia huius mundi est cor machinationibus tegere, sensum uerbis uelare: que falsa sunt, uera ostendere: que uera sunt, falsa demonstrare. & postea subdit. Hæc prudentia usū a iuuenibus scitur, a pueris pretio discitur: sed ea que prædicta sunt, uidentur ad astutiam pertinere. ergo astutia non distinguitur a prudentia carnis, uel mundi: & ita non uidetur esse speciale peccatum.

SED CONTRA est, qd. Apol. dicit 2. ad Cor. 4. Abdicamus multa de decore, nō ambulātes in astutia, neq. adulterātes uerbū Dei. ergo astutia ē quoddā pñm.

RESPON. Dicendum, q. prudentia est recta ratio agibile, sicut scientia est recta ratio scibile. Cōtingit autem contra rectitudinem scientiæ dupliciter peccari in speculatiuis. Vno quidem modo, q. rō inducitur ad aliquam conclusionem falsam, que apparet uera. Alio modo ex eo, q. rō procedit ex aliquibus falsis, que uidentur esse uera siue sint ad conclusionem ueram, siue ad conclusionem falsam. Ita ēt aliquod pñm potest esse contra prudentiam, habēs aliquam similitudinem eius dupliciter. Vno modo, quia studium rōnis ordinatur ad finem, qui non est uerè bonus, sed apparet: & hoc pertinet ad prudentiā carnis. Alio modo, inquantū aliquis ad finē consequendū, uel ad bonum, uel ad malū, utitur non ueris uis, sed simulatis & apparentibus, & hoc pertinet ad peccatum astutiæ. Unde est quoddā peccatū prudentiæ oppositū, & a prudentia carnis distinctum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut Aug. dicit in 4. contra Iulianum. Sicut prudentia abusuue quandoque in malo accipitur: ita etiam astutia quandoque in bono, & hoc propter similitudinem unius ad alterum. Proprie tamen astutia in malo accipitur, sicut & Philosoph. dicit in 6. Ethicor.

AD SECUNDVM dicendū, q. astutia potest cōsiliari & ad finem bonum, & ad finē malū, nec oportet ad finem bonum falsis uis peruenire, & simulatis, sed ueris: unde astutia etiam si ordinetur ad bonum finem, est peccatum.

AD TERTIVM dicendum, q. Greg. sub prudentia mundi accepit oīa, que possunt ad falsā prudentiā pertinere: unde etiam sub hac comprehenditur astutia.

ARTICVLVS IIII.

Utrum dolus sit peccatum, ad astutiam pertinens.

AD QVARTVM sic procedit. Videtur, quod dolus non sit peccatū ad astutiam pertinens. Peccatum. n. in perfectis uiris non inuenitur, præcipue mortale: inuenitur autem in eis aliquis dolus, secundum illud 2. ad Corinth. 12. Cum essem astutus, dolo uos coepi. ergo dolus non est semper peccatum.

¶ 2. Præ. Dolus maxime ad linguam pertinere uidetur, secundum illud Psal. 5. Linguis suis dolose agebant: astutia autē, sicut & prudentia, est in ipso actu rationis. ergo dolus non pertinet ad astutiam.

¶ 3. Præ. Prou. 12. dicitur. Dolus in corde cogitantū mala: sed non oīs malorum cogitatio pñet ad astutiam. ergo dolus non uidetur ad astutiam pertinere.

SED CONTRA est, qd. astutia ad circūueniēdum ordinatur, s. m. illud Apol. ad Ephel. 4. In astutia ad

Secunda Secundæ s. Thomæ. k circū-

Li. 10. Moral. cap. 27. ante medium.

Li. 4. c. 1. p. 2. ante medium. com. 7.

* ca. 11. 2 me dio illius, to mo 5.

Inf. q. 69. ar. 2. cor. & q. 111. art. 3. ad 3.